

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АКАДЕМІЯ ПРИКЛАДНИХ НАУК ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІЯ
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
ПОЗНАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І БІЗНЕСУ
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
КЛАЙПЕДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(ЛИТВА)

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**
(збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-методичної конференції)

6-7 березня 2025 р.

СЕКЦІЯ 2

СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ: СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ, ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вітер І. М.
практичний психолог,
викладач циклової комісії
природничих дисциплін
Фахового коледжу "Універсум"
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

На сучасному етапі розвитку суспільства студентоцентроване навчання поступово переходить на перший план, оскільки передбачає створення умов для критичного мислення, творчих здібностей та комунікативних навичок, які необхідні студенту для вирішення складних соціальних та гуманітарних проблем. Мета сучасної освіти полягає у розвитку особистісного потенціалу здобувачів освіти, формування необхідних умінь та навичок, здатність застосовувати їх на практиці. Зараз освіта України переходить від традиційного підходу до студентоцентрованого підходу у навчанні, де роль студентів значно зростає, у них з'являється можливість вибудовувати освітній процес з урахуванням майбутньої спеціальності.

Концепція студентоцентрованого навчання не нова, вона пройшла довгий шлях розвитку. Саме поняття вперше було запропоновано в 1905 році Франком Хейвордом. Далі ідеї студентоцентрованого навчання можна знайти в роботах Джона Дьюї, Карла Роджерса, Мальколма Ноулза і Жана Піаже. В європейських дослідженнях останніх років цій темі приділяється особлива увага в контексті Болонського процесу, а також зміни самої парадигми освіти, які неможливо уявити без орієнтації на результати студентоцентрованого підходу. Результати навчання – ось головний критерій успішності освітнього процесу для студента в рамках цього підходу.

Студентоцентроване навчання передбачає забезпечення публічності інформації про освітні програми, враховує потреби здобувачів вищої освіти шляхом створення можливостей для гнучких траєкторій навчання, стимулює самостійну роботу, підтримку впровадження інноваційних педагогічних технологій та створення атмосфери взаємоповаги і порозуміння між здобувачами освіти і викладачами.

У цілому нині, концепція студентоцентрованого навчання передбачає як розвиток компетенцій студента у межах освітнього процесу, а й його комплексний, особистісний розвиток [1]. Умови використання цього підходу в навчанні зумовлюють необхідність формування у студентів світогляду, підкріпленого моральними цінностями, гуманістичними ідеями. Сучасне суспільство потребує фахівців із креативним мисленням, заснованим на інноваційній діяльності та самоосвіті. З метою глобалізації та інтернаціоналізації в освітній сфері, пов'язаній зі збільшенням мобільності студентів, виникає потреба реалізовувати студентоцентроване навчання в університетах.

Студентоцентрований підхід передбачає зміну в організації навчального процесу у зв'язку з тим, що в центрі освітньої діяльності стоїть студент із особистими мотивами, цілями та мисленням [3]. На думку вчених, активізація студентів, пов'язана з досягненням конкретного результату, є центральною у всьому педагогічному процесі, а його освітні інтереси спрямовані на формування професійно-освітніх орієнтирів [2]. Основна мета такого підходу забезпечити можливість студентам самостійно обирати шляхи засвоєння навчального матеріалу. Вміння студентів самостійно визначати успішність педагогічного процесу, проводити рефлексію, корекцію, використання суб'єктно-діяльнісних технологій, обґрунтовану критику, прагнення до самоосвіти виступають цілями освітнього процесу, до яких студентам необхідно прагнути [4]. Так, у студентів з'являється прагнення досягти високих результатів та особиста зацікавленість якістю професійної підготовки.

На сучасному етапі освіти, реалізація студентоцентрованого навчання в університеті лише набуває поширення, але існують причини, які перешкоджають впровадженню студентоцентрованого навчання у вищих навчальних закладах:

- небажання університетів дотримуватися інноваційного розвитку
- пристосованість до традиційного навчального процесу
- орієнтація на цінність встановлення та суспільні потреби
- вирішення колективних педагогічних задач [1].

З переліченими труднощами необхідно боротися, тому що студентоцентроване навчання спрямоване на підвищення якості та ефективності освіти, яку неможливо підвищити без основного елемента – студента. Тільки студентоцентроване навчання здатне посилити відповідальність та самоорганізацію студента, що сприяє підвищенню якості освітньої діяльності [3].

Слід перерахувати безумовні переваги студентоцентрованого навчання, спрямованого на отримання якісної підготовки фахівців у різних галузях, ефективну організацію педагогічного процесу:

- студенти самостійно планують вибір корисних модулів та цікавих для нього дисциплін;
- враховуються індивідуальні якості студента у процесі освітньої діяльності шляхом складання персональних навчальних планів;
- вивчення курсів, пройдених у школі;
- аналіз власних успіхів та досягнень;
- підвищена мобільність студента та викладача;
- міждисциплінарний підхід;
- можливість вивчення вибраних дисциплін у стислі терміни.

У результаті очікування для студентів зводяться до:

- підвищення відповідальності за здобуту освіту;
- розвиток здібностей для самоорганізації та самоконтролю;
- постановка чітких цілей навчання, розробка стратегії навчання, що включають аудиторну та позааудиторну роботу;
- оцінка досягнень у рамках освітнього процесу [4].

В результаті випускник університету має бути професіоналом із креативним мисленням, орієнтацією на безперервний саморозвиток, самоорганізацію, орієнтовану на інноваційну діяльність.

Поняття студентоцентроване навчання насправді дуже широке і включає практично все, що знаходиться в оточенні суб'єктів освітньої діяльності. Розглядаючи впорядковану сукупність компонентів педагогічного середовища, яке підпорядковане принципу студентоцентрованого навчання, слід зазначити:

- матеріально-технічні компоненти (аудиторії, лабораторії, обладнання...);
- технологічні компоненти (інформаційно-освітнє середовище);
- психолого-педагогічні компоненти (характеристика студентів, оцінка результатів навчання, взаємовідносини між учасниками освітнього процесу).

Матеріально-технічна складова освітньої організації є ключовим елементом її діяльності. Оснащення визначає імідж, якість надання послуг, а також інноваційного освітнього середовища ВНЗ. Це пояснюється тим, що при реалізації студентоцентрованого навчання велика увага приділяється організації навчального процесу. Основними критеріями, що розкривають можливості інноваційного освітнього середовища, є забезпечення самостійної роботи в зонах самостійної підготовки студентів, стимулювання прояву інноваційного підходу у вирішенні завдань студентів, розвиток студентського самоврядування [4]. Інноваційне освітнє середовище передбачає розробку просторів, що сприяють реалізації студентоорієнтованого навчання: можливість облаштувати аудиторію залежно від форми заняття, є місця для відпочинку, індивідуальної та колективної роботи [4].

Інноваційний простір дозволяє студентам опанувати професійні вміння, практичні знання, посилити відповідальність та самоорганізацію, згодом підвищується й ефективність освітньої діяльності [3].

Реалізації студентоцентрованого навчання у вищому навчальному закладі здатні сприяти наступним тенденціям:

- стимулювання та заохочення навчальних закладів у просуванні студентоцентрованого навчання та повне забезпечення цифровими технологіями для навчання;
- забезпечення взаємодії між учасниками освітнього процесу на всьому етапі навчання;
- забезпечення розвитку компетенцій здатних задовольняти особисті прагнення та потреби навчити.

Студентська діяльність спрямована на контроль свого навчання, участь у проектуванні навчальних програм та їх оцінці. Студенти є активними партнерами, яким не байдуже функціонування вищої освіти. Така форма відобразила б сучасні вимоги у формуванні загальнокультурних, загальнопрофесійних та професійних компетенцій. Так чи інакше, можливість вибору освітньої траєкторії допоможе продемонструвати найбільші переваги студентів [2].

Перехід на індивідуальну траєкторію в рамках студентоцентрованого навчання здійснюється за дотриманням наступних рекомендацій:

- у вищому навчальному закладі доцільно використовувати систему залікових одиниць, здатну забезпечити сприятливі умови студентів для освоєння навчального плану;
- викладач повинен займати позицію спостерігача, який виконує функції наставника, який здійснює оцінку індивідуальних досягнень студента;
- використовувати в університеті різнорівневі завдання, що дозволяють студентам самим обирати критерії їхньої оцінки;
- студенти за допомогою наставника повинні самостійно створювати індивідуальний навчальний план з можливістю своєчасного коригування;
- суворе дотримання стандартних інструкцій, що сприяє підвищенню якості освітнього процесу;
- дотримання взаємного контролю викладачів та студентів [2, 3].

У ході проведення аналізу та вивчення різних точок зору відомих психологів, було вивчено та систематизовано поняття студентоцентрованого навчання у вищому навчальному закладі, також було розглянуто причини, що перешкоджають впровадженню студентоцентрованого навчання у вищих навчальних закладах та способи їх усунення.

Концепція студентоцентрованого навчання передбачає не лише розвиток компетенцій студента в рамках освітнього процесу, а й його комплексний особистісний розвиток. Умови використання цього підходу в навчанні допомагає сформувати у студентів світогляд, підкріплений моральними цінностями, гуманістичними ідеями. Сучасне суспільство забезпечується фахівцями з креативним мисленням, заснованим на інноваційній діяльності, здатних до самоосвіти.

Список використаних джерел:

1. <https://nmetau.edu.ua/file/polozh-pro-studentotsentrizm-nf.pdf>
2. Бойцанюк С.І., Куняк Н.Б., Бамбуляк А.В., Дмитренко Р.Р. Організація студентоцентрованого навчання
3. Горюк М. Біляковська О. Студентоцентрованість як основа розвитку самоосвітньої компетентності студентів
4. Хомин М. Студентоцентризм у системі підготовки фахівців із соціального забезпечення

Левандовська Ханна, Лоханова Н. О.	
Формування soft-skills у процесі підготовки фахівців вищої освіти	85
Шмигіль М. Ф., Юшкевич Ю. С.	
Культурологічна складова освіти як чинник досягнення програмних результатів навчання в контексті інтеграційних процесів	87
Кир'язова Т. О.	
Особливості освітнього процесу в умовах воєнного стану	90
Павелко І. І., Луханін В. В., Нелюб О. А.	
Випереджальне навчання в умовах військового вишу	92
Тодорова Л. В.	
Міжкультурна комунікативна компетенція: шлях до порозуміння та успіху в глобалізованому світі	95
Ван Сін	
Розвиток дизайну візуальної комунікації в Україні та Китаї	96
Levkin D.	
Features of student-centered learning in higher education institutions of Ukraine	97
Уханова І. О.	
Навчання через дослідження в контексті досягнення цілей сталого розвитку в вищій економічній освіті	98
Семенова К. Д.	
Методичні аспекти студентоцентрованого підходу до навчання	101
Дужик Н. С.	
Особливості формування цифрової особистості у ЗВО	103
Давиденко І. В.	
Методики впровадження ефективного змішаного навчання в освітній процес ЗВО ...	104
Мельник В. М.	
Методологічні проблеми викладання ключових понять теорії та історії держави	106
Бицюра Ю. В.	
Модернізація змісту освітніх програм з економічних спеціальностей у контексті необхідності вивчення теорії нерациональної поведінки споживача в сучасних умовах	110
Іоргачова М. І., Коцюрубенко Г. М.	
Сучасні технології навчання як необхідна умова отримання здобувачами необхідних компетенцій	113
Турчак О. М.	
Сучасні тенденції інтерактивного навчання української мови для професійної підготовки у вищій школі	114
Доброносорова Ю. Д.	
Аретологічна ціннісна основа викладання філософських дисциплін у закладах вищої освіти в часи війни	116
Олендер К. П.	
Використання кейс-методу під час занять англійської мови за професійним спрямуванням з майбутніми фахівцями у сфері логістики	119
Тарасова К. І., Сало Я. В., Новак Г. В.	
Студентоорієнтоване навчання: основні аспекти та рекомендації	121
Khmyzova O.	
How to improve analytical writing skills in esp learning	123
Вітер І. М.	
Особливості реалізації студентоцентрованого підходу у вищих навчальних закладах	125
Шинкаренко Л. В., Воропай Н. Л.	
Сучасні технології викладання математики здобувачам економічного профілю	128